

VIEŠOJI ĮSTAIGA BŪSTO ENERGIJOS TAUPYMO AGENTŪRA

Viešoji įstaiga, Švitrigailos g. 11B, LT-03228 Vilnius,
tel. (8-5) 270 5455, el. p. info@betalt.lt, www.betalt.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi juridinių asmenų registre, kodas 303004035

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
A. Jakšto g. 4, 01105 Vilnius

2018-12-18 Nr.
Į 2018-10-31 Nr. (501)-D8-5194
Gauta 2018-12-13

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO

Vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 ir 4 dalimis, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis „Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis (toliau – Rekomendacijos) buvo vertinta Viešosios įstaigos Būsto energijos taupymo agentūra (toliau – Agentūra), vykdomų viešųjų pirkimų sritis.

Tikslas:

Nustatyti galimus rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidas korupcijai pasireikšti Agentūrai organizuojant ir vykdant viešųjų pirkimų (toliau – Pirkimai) veiklą bei pateikti pasiūlymus konkretiems korupcijos rizikos veiksniams suvaldyti.

Uždaviniai:

- įvertinti ar vykdant viešųjų pirkimų procedūras laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, ar priimti visi teisės aktai, būtini Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – Įstatymo) ir Įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų įgyvendinimui;
- įvertinti ar vykdant viešuosius pirkimus nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri;
- įvertinti ar veiksmingai funkcionuoja viešųjų pirkimų vykdymo procedūrų vidaus kontrolės sistema;
- pateikti pasiūlymus sumažinti tikimybę pasireikšti korupcijai ir valdyti arba panaikinti korupcijos rizikos veiksnius.

Objektas ir subjektas:

- Subjektas – Agentūros vykdomos viešųjų pirkimų procedūros.
- Objektas – Agentūra.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą naudoti teisės aktų ir dokumentų analizės, kokybinės turinio analizės, sisteminės, statistinės analizės metodai. Analizuoti viešųjų pirkimų procedūrų vykdymą reglamentuojantys teisės aktai, vertintas vykdomų procedūrų atitikimas teisės aktų nustatytam teisiniam reguliavimui, viešųjų pirkimų procedūrų metu vykdomų veiksmų teisėtumas. Vertinimas atliktas dokumentiniu būdu, formaliu, palyginimo ir

žodinio paklausimo metodu, taip pat atrankos principu – vertinant pasirinktos srities veiklos dokumentinę medžiagą, kuri apibūdina esamą situaciją.

Analizuotas laikotarpis 2017-10-01 iki 2018-09-30.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atliko Agentūros teisės ir turto valdymo skyriaus specialistas Motiejus Nėnius, kuris 2018 m. vasario 26 d. Agentūros direktoriaus įsakymu buvo paskirtas asmeniu atsakingu už korupcijos prevenciją ir kontrolę Agentūroje.

Nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę buvo nustatinėjama viešųjų pirkimų procedūrų vykdymo srities atitiktis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje, Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų 8 punkte nustatytiems kriterijams:

1. Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika:

Per analizuojamąjį laikotarpį Agentūros veikloje vykdant viešųjų pirkimų procedūras nebuvo užfiksuoti Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejai.

2. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas.

Agentūra, vykdydama viešųjų pirkimų veiklą nevykdo Agentūrai nepavaldžių fizinių ir (ar) juridinių asmenų priežiūros, ir nekontroliuoja kaip jai nepavaldūs fiziniai ir (ar) juridiniai asmenys laikosi teisės aktų reikalavimų viešųjų pirkimų procedūrų vykdymo srityje, taip pat nevykdo kontrolės funkcijų viešųjų pirkimų srityje, nesusijusių su įstaigos vidaus administravimu.

3. Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

Per analizuojamąjį laikotarpį Agentūros darbuotojų įgyvendinami uždaviniai, vykdomos funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka vykdant viešųjų pirkimų procedūras buvo apibrėžti Viešųjų pirkimų įstatyme ir Mažos vertės pirkimų tvarkos apraše, patvirtintame Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Analizuojamu laikotarpiu Agentūroje viešuosius pirkimus vykdė Agentūros viešųjų pirkimų komisija (toliau – Agentūros komisija), paskirta 2016 m. birželio 16 d. Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. B3-1.1-2762 „Dėl viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“, Agentūros įgyvendinamo projekto „Daugiabučių namų ir savivaldybių viešųjų pastatų modernizavimo skatinimas“ (toliau – Projektas) viešųjų pirkimų komisija (toliau – Projekto komisija) sudaryta 2016 m. kovo 8 d. Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. B3-1.1-1250 „Dėl projekto „Daugiabučių namų ir savivaldybių viešųjų pastatų modernizavimo skatinimas“ viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“ ir Agentūros direktoriaus 2017 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. B3.2-16 paskirtas Teisės ir turto skyriaus specialistas (Toliau - Pirkimų organizatorius).

Agentūros komisijos ir Projekto komisijos veiklą, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka, analizuojamu laikotarpiu reglamentavo 2013 m. liepos 17 d. Agentūros direktoriaus įsakymu Nr. BETA-3-44 (nauja redakcija patvirtinta 2017-07-17 įsakymu Nr. B3.2-62) patvirtintas Agentūros viešųjų pirkimų komisijos reglamentas (toliau – Reglamentas). Reglamente išdėstytos viešųjų pirkimų komisijos funkcijos, teisės ir pareigos Komisijos darbo organizavimo tvarka.

Pirkimų organizatoriaus ir Agentūros komisijos vykdomas funkcijas, sprendimų priėmimo ir darbo tvarką analizuojamu laikotarpiu reglamentavo bei atsakomybių ribas nustatė Agentūros direktoriaus 2017 m. liepos 11 d. įsakymas Nr. B3.2-61. Minėtame įsakyme įtvirtinta nuostata, jog Pirkimų specialistas vykdo Agentūros viešuosius pirkimus, kurių vertė yra mažesnė nei 10 000 Eur. Pirkimus, kurių vertė yra didesnė nei 10 000 Eur. pavesta vykdyti Agentūros komisijai.

Aptariamam įsakymu taip pat patvirtintos dokumentų formos, kuriomis privalėjo naudotis Agentūros komisija ir Pirkimų specialistas vykdydami jiems pavestas viešųjų pirkimų funkcijas. Analizuojamam laikotarpiu Agentūros komisija ir Pirkimų specialistas viešuosius pirkimus vykdė vadovaudamiesi Agentūros 2017 m. viešųjų pirkimų planu (*patvirtintas Agentūros direktoriaus 2017 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. B3.2-26*) ir Agentūros 2018 m. viešųjų pirkimų planu (*patvirtintas Agentūros direktoriaus 2018 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. B3.2-29*). Agentūra, siekdama aiškiau reglamentuoti pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarką 2017 m. vasario 14 d. direktoriaus įsakymu Nr. B3.2-16 patvirtino Agentūros viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės. Šios taisyklės apima viešųjų pirkimų poreikių formavimo, pirkimų planavimo, iniciavimo, pasirengimo pirkimams, pirkimo vykdymo, sutarties sudarymo ir vykdymo tvarkos nustatymas.

Agentūros įgyvendinamas Projektą finansuojamas ES struktūrinių fondų lėšomis. Projektą įgyvendinanti institucija yra Aplinkos projektų valdymo agentūra (toliau – APVA), todėl Agentūra ir APVA 2016 m. rugpjūčio 25 d. pasirašė Projekto finansavimo sutartį. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Agentūros Projektų komisija vykdydama viešuosius pirkimus susijusius su Projekto įgyvendinimu, be anksčiau paminėtų Agentūros vidinių teisės aktų, taip pat vadovaujasi Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. 1K-316 bei Projektų viešųjų pirkimų patikros tvarkos aprašu, patvirtintu Aplinkos projektų valdymo agentūros direktoriaus 2014-11-27 d. įsakymu Nr. T1-190 (*Aplinkos projektų valdymo agentūros direktoriaus 2016-01-15 d. įsakymo Nr. T1-2 redakcija*).

Agentūra siekdama mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę bei aiškiau reglamentuoti darbuotojų, pareigas vykdančių jiems pavestas darbo funkcijas (įskaitant viešųjų pirkimų srityje), yra patvirtinusi Korupcijos prevencijos 2017-2019 metų programą, Elgesio su dovanomis principų taikymo rekomendacijas ir Asmenų prašymų, skundų, pranešimų dėl korupcinių teisės pažeidimų teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašą (2017 m. liepos 3 d. Agentūros direktoriaus įsakymas Nr. B3.2-55).

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą nenustatyta įstatymų ar poįstatyminių teisės aktų, reglamentuojančių viešųjų pirkimų tvarką ir Agentūros vidaus teisės aktų kolizijos. Agentūros darbuotojų, vykdančių viešuosius pirkimus, funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė reglamentuotos išsamiai.

4. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

Agentūrai nesuteikti įgaliojimai išduoti leidimus, licencijas, suteikti nuolaidas, lengvatas ir kitokias papildomas teises ar atsakyti jas išduoti arba sustabdyti, panaikinti jų galiojimą ar kitaip jas apriboti, taikyti teisės aktuose nustatytas kitas teisinio poveikio priemones, konstatuoti, nagrinėti teisės pažeidimus ir priimti sprendimus dėl teisinės atsakomybės priemonių taikymo nagrinėjamoje viešųjų pirkimų procedūrų vykdymo srityje.

5. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Analizuojamam laikotarpiu Agentūros komisija priėmė savarankiškus sprendimus, susijusius, su viešųjų pirkimų procedūrų vykdymu. Sprendimai priimami savarankiškai ir nereikalauja papildomo derinimo su kitomis valstybės ar savivaldybės įstaigomis, nereikalauja kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Projekto komisija vykdo preliminarų pirkimų procedūrų ir sutarčių projektų vertinimą kartu su Projektą įgyvendinančia institucija APVA. Atsižvelgiant į tai, Agentūros vykdomos viešųjų pirkimų sritis iš dalies formaliai priskirtina prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

6. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.

Per analizuojamąjį laikotarpį Agentūra savo veikloje neturėjo sričių, susijusių su viešųjų pirkimų procedūrų vykdymu, kurios būtų susijusios su įslaptintos informacijos gavimu, naudojimu ir apsauga, o turima bei valdoma informacija nelaikytina valstybės ar tarnybos paslaptimi.

7. Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės Agentūroje.

Vykdamas pasirinktos srities korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nurodytus kriterijus, paaiškėjo, jog Agentūros vykdomų viešųjų pirkimų sritis iš dalies atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5) punkte nurodytą kriterijų, t.y. vykdamas Agentūros viešuosius pirkimus (vykdomi Agentūros komisijos) daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Siekiant detaliau išanalizuoti minėto kriterijaus įtaką korupcijos pasireiškimo tikimybei, toliau buvo vertinamos Agentūros taikomos kontrolės priemonės mažinančios korupcijos pasireiškimo tikimybę. Atliekant teisės aktų, dokumentų ir faktiškai atliekamų viešųjų pirkimų procedūrų analizę, nustatyta, kad:

1 lentelė. Agentūros vykdomas kontrolės įgyvendinimas viešųjų pirkimų srityje.

Nr.	Kontrolės forma / priemonės*	Taikoma / Netaikoma	Komentaras
1.	Yra sudaryta pastovi viešųjų pirkimų komisija	Taikoma	Agentūroje yra atskirtos komisijos vykdančios viešuosius pirkimus susijusius su Agentūros veiklos (administraciniais) poreikiais susijusių ir su Projekto veikla susijusių prekių, paslaugų ar darbų pirkimų.
2.	Viešųjų pirkimų komisija sudaroma atskirų vykdomų pirkimų grupėms	Netaikoma	
3.	Komisijos pirmininkas yra pateikęs viešųjų ir privačių interesų derinimo deklaraciją	Taikoma	Pareiga nustatyta Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 21 str. 2 d.
4.	Komisijos nariai yra pateikę viešųjų ir privačių interesų derinimo deklaracijas	Taikoma	Pareiga nustatyta Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 21 str. 2 d.
6.	Komisijos pirmininkas kiekviename viešame pirkime pateikia konfidencialumo ir nešališkumo pasižadėjimą / deklaraciją	Taikoma	Pagal Agentūros viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento 11 punkto nuostatas, komisijos pirmininkas, kiekvienas komisijos narys ir ekspertas gali dalyvauti komisijos darbe tik pasirašęs nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą.
7.	Komisijos nariai yra nuolat informuojami apie pareigą nusišalinti esant galimam interesų konfliktui	Taikoma	

Vykdamt korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę be aukščiau lentelėje nurodytų kontrolės priemonių taip pat nustatyta, jog:

- Viešųjų pirkimų įstatymo 19 str. 2 d. įtvirtinta nuostata, kad viešųjų pirkimų komisija sudaroma iš ne mažiau kaip 3 fizinių asmenų. Agentūros komisija direktoriaus įsakymu sudaryta iš 5penkių narių. Tai padeda užtikrini, kad sprendimai, vykdamt viešųjų pirkimų procedūras yra priimami kolektyviai, geriau įvertinus tokių sprendimų teisėtumą ir pagrįstumą. Bet kuris iš Agentūros komisijos narių nesutikdamas su priimamu sprendimu gali išreikšti atskirąją nuomonę dėl priimamo sprendimo. Agentūra kiekvienais metais sudaro ir viešai (Agentūros interneto tinklapyje) skelbia viešųjų pirkimų planus.

- Agentūra viešuosius pirkimus vykdo CVP IS priemonėmis, išskyrus tuos atvejus kai pirkimas CVP IS priemonėmis yra neįmanomas.

- Apie visus Agentūros vykdomus viešuosius pirkimus yra skelbiama viešai Agentūros interneto tinklapyje.

IŠVADA:

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę, Agentūros vykdomoje viešųjų pirkimų srityje, buvo nustatyta, jog pasirinkta sritis iš dalies atitinka vieną iš Korupcijos prevencijos įstatyme nurodytų veiksnių, galinčių nulemti didelę korupcijos pasireiškimo tikimybę, t.y. vykdamt Agentūros viešuosius pirkimus (vykdomi Agentūros komisijos) daugiausia priimami sprendimai, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Atlikus Agentūros taikomų viešųjų pirkimų kontrolės priemonių analizę nustatyta, kad aptariamo rizikos veiksnio pasireiškimo tikimybė yra maksimaliai valdoma, pasitelkiant įvairias priemones didinančias Agentūros vykdomų viešųjų pirkimų procedūrų skaidrumą. Agentūros vykdomų viešųjų pirkimų kontrolės mechanizmas išsamiai aprašytas viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklėse.

Vykdamt tyrimą taip pat buvo nustatyta, jog viešųjų pirkimų procedūras vykdančių Agentūros darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė yra pakankamai išsamiai reglamentuota įstatymų, poįstatyminių teisės aktų bei Agentūros vidinių dokumentų (procedūrų, reglamentų, tvarkų ir kt.). Agentūros vidiniai teisės aktai yra nuolat atnaujinami ir neprieštarauja įstatymams ir poįstatyminiams teisės aktams.

Apibendrinant tai kas išdėstyta, darytina išvada, jog Agentūros vykdomų viešųjų pirkimų srityje, korupcijos pasireiškimo tikimybę labiausia gali sąlygoti žmogiškasis veiksnys (piktnaudžiavimo galimybė), kuomet vienasmeniškai priimami sprendimai, kuriems nėra reikalingas kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, tačiau šis veiksnys yra maksimaliai valdomas vykdamt vidaus kontrolę ir didinant Agentūros vykdomų viešųjų pirkimų skaidrumą. Atsižvelgiant į visa tai kas išdėstyta, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė tyrime pasirinktoje viešųjų pirkimų srityje laikytina nežymia.

Išvadą tvirtinu
Direktorius

Valius Serbenta

Parengė

M.Nėnius, tel. (8-5) 264 3535, el. paštas: m.nenius@betalt.lt